

ВІД ДАНИХ ДО ДІЇ: ЯК SAFEMED ПІДТРИМУЄ НОВІ ПІДХОДИ ДО УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ У ЛІКАРНЯХ УКРАЇНИ

Українські медичні працівники продовжують надавати допомогу в надскладних умовах – їхню роботу часто супроводжують сигнали повітряної тривоги та безпекові ризики. Водночас вони лікують дедалі більше складних випадків, серед яких важкі травми та хронічні захворювання, що потребують інтенсивного лікування. Ці обставини створюють додаткове навантаження на лікарні й роблять рішення щодо використання ресурсів як ніколи критичними. Водночас лікарні мають забезпечувати пацієнтам своєчасну та ефективну медичну допомогу попри зростаючий тиск на систему охорони здоров'я.

Сьогодні лікарні відіграють активнішу роль у плануванні закупівель, розподілі бюджетів і виборі медичних технологій для інвестування. І що ширшою стає ця роль, то гостріше постає питання: як ухвалювати рішення щодо закупівель швидко й водночас забезпечувати найкращі можливі результати для пацієнтів?

Вибір нових або інноваційних технологій, які ще не інтегровані у стандартну практику лікарень, залишається складним завданням. Він вимагає зваженого балансу між клінічною цінністю, вартістю та операційною спроможністю. У цьому контексті здатність оцінювати, що справді працює на практиці – з клінічної, економічної та операційної точок зору – стає критично важливою.

Проєкт «Безпечні, доступні та ефективні ліки для українців» (SAFEMed), який фінансується урядом США, забезпечив експертний супровід процесу впровадження оцінки медичних технологій (ОМТ) у систему ухвалення рішень на національному рівні в Україні. Починаючи із середини 2022 року, цей підхід повністю інтегровано в процес прийняття рішень. Державний експертний центр МОЗ України (ДЕЦ) уповноважений на проведення ОМТ та забезпечує експертний супровід відповідних процедур у системі охорони здоров'я.

Втім, хоча ОМТ уже стала частиною національної системи ухвалення рішень, її практичне застосування на рівні лікарень усе ще перебуває на етапі розвитку.

У багатьох лікарнях України рішення щодо закупівель і впровадження медичних технологій традиційно ухвалювалися на основі нагальних потреб, клінічного досвіду та доступного бюджету. Хоча такий підхід дає змогу швидко реагувати на виклики, він не завжди дозволяє повною мірою оцінити довгостроковий вплив на результати лікування пацієнтів, ресурси лікарні та якість медичної допомоги.

У результаті лікарням дедалі складніше ухвалювати такі рішення без чітких інструментів для аналізу та порівняння різних варіантів. Наразі рідко застосовуються структуровані підходи, які допомогли б оцінювати можливі рішення та їхній вплив.

Цей виклик був актуальним і для Ніжинської центральної міської лікарні на Чернігівщині – кластерного закладу, який обслуговує понад 200 тисяч людей.

«На практиці не завжди було просто заздалегідь оцінити, наскільки широко використовуватиметься нова технологія та який вплив матиме її впровадження», – розповідає медична директорка Ніжинської центральної міської лікарні Олена Шейко.

Без структурованого підходу до порівняння доступних рішень було складно визначити, які з них принесуть найбільшу користь пацієнтам і водночас забезпечать ефективніше використання наявних ресурсів.

ПІДХІД: ВПРОВАДЖЕННЯ ГОСПІТАЛЬНОЇ ОМТ

Щоб допомогти лікарням краще справлятися з цими викликами, SAFEMed у партнерстві з ДЕЦ підтримав впровадження та практичне застосування госпітальної ОМТ, спираючись на попередню роботу на національному рівні.

Госпітальна ОМТ є інструментом, який дозволяє командам закладів охорони здоров'я застосовувати структурований підхід до порівняння різних варіантів лікування на основі реальних даних – зокрема клінічних результатів, витрат у довгостроковій перспективі, тривалості госпіталізації та використання персоналу й ресурсів – ще до ухвалення інвестиційних рішень.

Пілотне впровадження цього підходу відбулося в Національному інституті серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова, а згодом його поширили й на регіональний рівень, зокрема у Ніжинській центральній міській лікарні.

Робота щодо впровадження госпітальної ОМТ здійснювалась в рамках Меморандуму про співпрацю між ДЕЦ та мерією міста Ніжин за підтримки проєкту SAFEMed. Запровадження госпітальної ОМТ забезпечує структурований аналіз і порівняння альтернативних варіантів лікування, а також сприяє більш виваженому й доказово обґрунтованому прийняттю рішень. «Госпітальна ОМТ дає медзакладам інструмент для ухвалення обґрунтованих рішень під час інвестування в медичні технології на

Стартова зустріч щодо впровадження госпітальної оцінки медичних технологій у Ніжині на Чернігівщині, 16 липня 2025 року. Захід об'єднав представників місцевої влади, керівників закладів охорони здоров'я та експертів для запуску цього підходу на муніципальному рівні

основі доказових даних», – зазначає технічна радниця з фармацевтичного врядування MSH у межах проєкту SAFEMed Вікторія Нікуліна.

Такий підхід змінює і сам процес ухвалення рішень. Лікарі, управлінці та інші фахівці спільно оцінюють медичні технології та обґрунтовують свій вибір, завдяки чому рішення стають більш прозорими, послідовними та аргументованими.

ВІД РІШЕННЯ ДО РЕЗУЛЬТАТУ: КЕЙС VAC-ТЕРАПІЇ

Одним із перших прикладів застосування госпітальної ОМТ у Ніжинській центральній міській лікарні стала VAC-терапія для лікування інфікованих або обширних ран з дефектом шкіри. Цей кейс наочно показав, як більш структурований підхід до ухвалення рішень може покращувати допомогу пацієнтам зі складними ранами.

У межах госпітальної ОМТ команда лікарні порівняла VAC-терапію з традиційним лікуванням із використанням мазевих пов'язок, покроково аналізуючи реальні клінічні випадки. Оцінка враховувала тривалість лікування, ризик ускладнень, тривалість госпіталізації, загальні витрати протягом усього лікування, а також організаційні та стратегічні аспекти.

«Команда працювала з реальними клінічними випадками та покроково порівнювала різні підходи до лікування, – розповідає консультантка SAFEMed з госпітальної ОМТ, доцентка Національного медичного університету імені О.О. Богомольця Ірина Костюк. – Це дало змогу побачити не лише клінічні результати, а й те, як кожен із підходів впливає на витрати та навантаження на персонал».

Апарат для VAC-терапії, який використовують у Ніжинській центральній міській лікарні для скорочення часу відновлення та зниження ризику інфекцій у пацієнтів зі складними ранами

Аналіз показав чітку різницю між підходами. Пацієнти, яким проводили VAC-терапію, перебували в лікарні в середньому близько 17 днів, тоді як за традиційного лікування цей показник сягав майже 24 днів – тобто майже на тиждень довше для кожного випадку.

Водночас ризик інфекційних ускладнень знизився з 5% до 1%, що суттєво зменшило ймовірність додаткового лікування та затримок у відновленні пацієнтів. А це означає швидше одужання, менший ризик серйозних ускладнень і швидше повернення до повсякденного життя.

Ці покращення вплинули і на вартість лікування. Хоча VAC-терапія потребує більших початкових витрат, загальна вартість лікування одного пацієнта виявилася нижчою – 19 855 грн проти 25 868 грн у разі традиційного лікування.

На рівні лікарні цей ефект стає ще помітнішим. У разі ширшого застосування VAC-терапія може

забезпечити близько 2,47 млн грн економії протягом п'яти років, а також зменшити навантаження на лікарняні місця, медичний персонал і подальший догляд за пацієнтами.

На основі цього аналізу для органів місцевого самоврядування підготували детальний звіт з госпітальної ОМТ, який допоміг обґрунтувати рішення щодо інвестицій у VAC-технологію. У результаті лікарня закупила VAC-систему, і сьогодні вона вже використовується у щоденній практиці, роблячи таке лікування доступнішим для пацієнтів та забезпечуючи відчутні покращення якості медичної допомоги.

«Для пацієнтів зі складними ранами, особливо при діабеті або важких травмах, різниця є дуже відчутною, – каже хірург Ніжинської центральної міської лікарні Юрій Онопрійко. – Те, на що раніше йшли тижні, тепер може займати значно менше часу, а в багатьох випадках нам вдається запобігти серйознішим ускладненням».

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ І СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Досвід Ніжина показує, як більш структурований підхід до ухвалення рішень може покращувати результати і для пацієнтів, і для системи охорони здоров'я загалом.

Для пацієнтів це означає швидше одужання, менше ускладнень і ефективніше лікування. Для лікарень – ефективніше використання ресурсів та більш зрозумілу й прозору основу для інвестиційних рішень.

На рівні системи цей досвід демонструє потенціал госпітальної ОМТ як інструменту, який можна масштабувати для посилення процесів ухвалення рішень і підтримки більш послідовного та доказово-

го підходу – особливо в умовах складних викликів і обмежених ресурсів.

Спираючись на цей досвід, за підтримки SAFEMed подібні оцінювання планують масштабувати й в інших регіональних лікарнях, адаптуючи підхід до різних умов і потреб закладів охорони здоров'я.

Навіть на ранньому етапі госпітальна ОМТ уже допомагає ухвалювати більш обґрунтовані та послідовні рішення на рівні лікарень. У перспективі цей підхід може допомогти більшій кількості пацієнтів отримувати ефективне лікування та водночас сприяти економії ресурсів системи охорони здоров'я по всій Україні.

SAFEMED ТА ГОСПІТАЛЬНА ОЦІНКА МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Проект SAFEMed підтримує розвиток та інституціоналізацію госпітальної оцінки медичних технологій в Україні з 2018 року, співпрацюючи з Міністерством охорони здоров'я України та Державним експертним центром МОЗ України (ДЕЦ).

Спираючись на досягнення у розвитку ОМТ на національному рівні, SAFEMed також підтримує впровадження госпітальної оцінки медичних технологій (НВ-НТА), допомагаючи закладам охорони здоров'я застосовувати більш структуровані підходи до оцінки медичних технологій та ухвалення інвестиційних рішень на основі клінічних та економічних даних.

Завдяки технічній підтримці, залученню експертів і співпраці із закладами охорони здоров'я SAFEMed сприяє посиленню процесів ухвалення рішень, що допомагають покращувати медичну допомогу пацієнтам та ефективніше використовувати ресурси системи охорони здоров'я.